

ЗБОРНИК „ATTENDITE“ ИСТОРИЈСКОГ АРХИВА КИКИНДА – ЧУВАЊЕ ПАМЋЕЊА КРОЗ ПУБЛИКАЦИЈУ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ

Анстракт: Зборник „ATTENDITE“ почео је да излази 2004. године, када је публикован први број. Објављује се као годишњак и до сада је изашло петнаест бројева. Зборник чине две целине: радови из архивистике и историографије. Није мењао концепт и изглед корица током времена, иако постоји потреба за тим, услед жеље за освежењем визуелног идентитета. Временом се етаблирао као једини штампани медиј у којем су аутори писали о историји, археологији, етнологији и антропологији северног Баната. Рад представља покушај критичког осврта на издавачку делатност, односно на „ATTENDITE“ као најдуготечнији публицистички пројекат Историјског архива Кикинда. Истовремено претендује да укаже на све квалитете и недостатке који тренутно красе гласник Историјског архива у Кикинди и које мере би могле да се предузму да би мањкавости биле отклоњене.

Кључне речи: зборник, „ATTENDITE“, архивистика, историографија, Историјски архив Кикинда

Историјски архив Кикинда, који покрива подручја Града Кикинде, Општине Чока и Општине Нови Кнежевац, све до 2004. године није имао гласник, било месечног или годишњег карактера. Прве јасне назнаке о покретању часописа, а које се могу пратити у документацији, потичу из јула 2003. године. Архив је тада Покрајинском секретеријату за образовање и културу доставио Предлог финансијског плана и програма посебних делатности за 2004. годину. У предлогу се у оквиру посебних програма, односно издавачке и културно-образовне делатности, наводи издавање гласника Архива под именом „ATTENDITE“. Од Покрајинске владе том приликом се тражило 112.000 динара за публикацију гласника.² У септембру 2003. године од Општине Кикинда, односно од Одељења за друштвене делатности, тражена су средства у износу од 100.000 динара за штампање гласника.³ У пројектној документацији поднетој Покрајинском секретеријату за образовање и културу за суфинансирање програма из културе тражен је износ од 100.000 динара.

Управа Архива је у поднетој документацији образложила да од пројекта очекује да „објављивањем часописа, који ће бити годишњак, буде попуњена празнина и локална историографска немаштина, јер Кикинда као значајан регионални центар

¹ архивиста, srdjansivcev0230@gmail.com

² Историјски архив Кикинда, Архива, Предлог финансијског плана и програма посебних делатности за 2004. годину, кутија 356, бр. 34/2003.

³ Исто, бр. 43/2003.

није имала гласило за политичку, економску и културну историју“.⁴ Кључна особа за покретање гласника и један од идејних творца замисли о часопису Историјског архива у Кикинди, био је тадашњи директор Драгомир Томин који је у јануару 2004. године написао Идејни пројекат за издавање годишњака Историјског архива Кикин-да. Као циљ пројекта навео је „објављивање архивске грађе којом располаже Исто-ријски архив Кикинда и помоћ што већем броју заинтересованих (истраживачи, студенти, ђаци) да лакше дођу до података и информација о појединим личностима, догађајима и темама“.⁵ Томин је објаснио да је „годишњак конципиран као часопис који најпре треба да промовише стручни рад запослених у архиву, али и да буде стожер окупљања и подстицај свима који се баве проучавањем и пишу о темама из историографије северног Баната“.⁶ У Идејном пројекту замишљено је да се гласник састоји из две рубрике (архивистике и историографије), што представља основни концепт часописа и данас.

Први број гласника „ATTENDITE“ изашао је из штампе крајем 2004. године, али његова промоција, нажалост, није забележена у локалној штампи и медијима. Главни и одговорни уредник, тадашњи директор Драгомир Томин, у име целе редакције написао је неколико реченица које представљају неку врсту говора првом броју и целој едицији. Томин је нагласио да је „одлучено да се покрене први ки-киндски историјски гласник, због тога што је историја града и његове околине проу-чавана парцијално, несистематски, најчешће поводом неких јубилеја“.⁷ Даље нагла-шава да је опредељење редакције да се „објављује оригинална архивска грађа, да се извуче из депоа на светлост дана и тиме се учини приступачнијом“.⁸ Томин своје из-лагање закључује надањем да ће „гласник бити подстицај, пре свега, млађим истра-живачима и историчарима да помније и систематичније проучавају прошлост свог завичаја“.⁹ Гласник је добио име по латинској речи *Attendite*, што значи „упозорење, позор“, а која се налази на згради Градске куће у Кикинди. Према Ђ. Станковићу (1869. године), натпис, својеврсна девиза града, потиче од дугогодишњег великоки-киндског бележника Теофила Јојкића и у овом случају значи „позорствујте, узмите се на ум“ и опомиње Кикинђане на „обзирност и слогу“.⁸

Томин је у последњем броју Кикиндских новина за 2004. дао интервју у коме говори о издавачкој делатности Архива у текућој години, а нарочито је истакао пу-бликовање првог броја гласника „ATTENDITE“. Он је истакао да ће „часопис бити отворен за све који пишу о Кикинди и да ће једини критеријум бити квалитет и стручност“.⁹ Поновио је разлоге покретања часописа, а то је „несистематско истра-живање прошлости града и његове околине“.⁹

Други број гласника требало је да буде објављен на пролеће наредне годи-

⁴ Историјски архив Кикинда, Архива, Упитник са суфинансирање програма и пројеката у култури у 2004. години, кутија 356, бр. 52/2003.

⁵ ИАК, Архива, Идејни пројекат за издавање годишњака Историјског архива Кикинда, кутија 375, бр. 20/2004.

⁶ Исто.

⁷ Драгомир Томин, *Реч редакције*, ATTENDITE 1, Кикинда 2004, 5.

⁸ Исто, 7.

⁹ *Кикиндске новине*, бр. 6, 24. 12. 2004, 10.

не, а пракса публиковања нових бројева годишњака остала је до данас везана за то годишње доба. Како је објаснио Томин, гласило је конципирано као годишњак са могућношћу објављивања и тематских, специјалних бројева, а при томе ће се руководити да теме буду од интереса за ширу публику.¹⁰

1. БРОЈ ЧАСОПИСА „ATTENDITE“ (2004. година):

Крајем 2004. године објављен је први број годишњака Историјског архива Кикинда, који су чинили следећи радови:

Грађа:

„Повеља царице Марије Терезије о установљењу Великокикиндског привилегованог дистрикта 12. 1. 1774.“ (превод Александра Стојачковића 1868); Милош Деспотов „Упоредни адресар пореских обвезника општине Мокрин Великокикиндског дистрикта од 1776-1779. године“

Истраживања, чланци:

Миливој Рајков: „Кратка историја Великокикиндског дистрикта“; Драгоје Рајо Кујовић: „Како и због чега је Иђош заобишла пруга“; „Бисерка Илијашев: 250 година урбанистичког развоја Кикинде“; Милош Паовић: „Историјат назива кикиндских улица“; Золтан Чемере: „Манастир Оросламош“; Драгољуб Бадрљича: „Павле Риђички (1805-1893), прилози за животопис једног славног Мокринчанина“; Душан Дејанац: „Светосавске прославе у Кикинди“

Из рада Архива:

Драгомир Томин: „Историјат и рад Историјског архива Кикинда у 2001. и 2002. години“

Прикази и белешке:

Драгомир Томин: „Приказ изложбе *Кикинда, препознатљив војвођански град*“; Драгомир Томин: „Приказ књиге Бисерке Илијашев *Кикинда, векови пролазе, град остаје*“; Драгомир Томин: *Изложба Плакат као сведочанство времена (1850-1970)*“

У првом броју своје радове објавили су публицисти који ће бити стални сарадници часописа (Драгоје Кујовић, Душан Дејанац, Золтан Чемере, Драгољуб Бадрљича, Бисерка Илијашев, Милош Деспотов итд.), а тадашњи директор Томин писао је приказе о књигама и изложбама које су биле објављене, односно реализоване у Историјском архиву Кикинда. У првом броју листа „ATTENDITE“ највише радова је објављено у вези са историјом Великокикиндског привилегованог дистрикта.¹¹

2-3. БРОЈ ЧАСОПИСА „ATTENDITE“ (2006. година):

Следећи број листа објављен је као двоброј 2006, а претходне 2005. године Архив се посветио обележавању 50-годишњице рада и постојања и већина средстава иско-

¹⁰ *Ново време*, бр. 10, 18. 1. 2005, 152.

¹¹ За више информација о историјату Великокикиндског привилегованог дистрикта видети у: Васа Стајић, *Великокикиндски дистрикт 1776-1876*, Нови Сад 1950; Тијана Рупчић, *Великокикиндски привилеговани дистрикт*, Ново Милошево 2017.

ришћена је у сврху обележавања јубилеја (изложбе, други публицистички подухвати, округли столови итд.)

Грађа, архивистика:

Милош Деспотов: „Списак пореских обвезника општине Мокрин у Великокикинском дистрикту од 1776-1779. године“; Драгомир Томин: „Архивска зграда“

Истраживања, чланци:

Сава Савин: „Позоришне традиције кикиндских Срба“; Владимимир Миланков: „Кикиндска писма“; Драгоје Рајо Кујовић: „Олајница у Иђошу“; Драгоје Рајо Кујовић: „Лала је цвет у Српству, али није тулипан“; Драгољуб Бадрљича: „Бранко Радичевић и Јаша Игњатовић на Ускрсу у кући Риђичких 1849. године“; Драгољуб Бадрљича: „Лука Давидовић и његова мокринска песмарица из 1846.“; Бисерка Илијашев: „Сувача у Кикинди, траг прошлости“; Золтан Чемере: „Трагови средњовековне архитектуре у северном Банату“; Зоран Вељановић: „Црвено-плаво-бели барјак над Војводином Српском“; Зоран Вељановић: „Од санџака до жупанија“

Из рада Архива:

Драгомир Томин: „Наших педесет година“ (текст поводом јубилеја рада архива, прим. аут.)

У другом броју часописа већину радова чине чланци који обрађују епизоде из локалне историје, као и села која припадају Кикиндској општини (Иђош, Мокрин). Целокупни простор северног Баната обрађен је у раду Золтана Чемереа, а још шири регионални контекст имају радови Зорана Вељановић из корпуса текстова о српској Војводини у оквиру Хабзбуршке монархије. Истраживачки радови у овом броју припадају текстовима из културне историје, архитектуре, етнологије, као и из политичке историје.

4. БРОЈ ЧАСОПИСА „ATTENDITE“ (2007. година):

Четврти број годишњака „ATTENDITE“ тематски је по садржају и чине га радови Бисерке Илијашев, инжењера архитектуре, а број се састоји из два сегмента. Први део часописа посвећен је архитектама Милану и Ђорђу Табаковићу, односно објектима које су они пројектовали у граду, док се у другом ауторка бави градитељским наслеђем Кикинде. Милан Табаковић (1860-1946), знаменити српски архитекта рођен у Араду, у Великој Кикинди пројектовао је објекте који данас представљају архитектонске драгуље и неизоставни су детаљ сваке панорамске представе Кикинде. Пројектовао је Лепедатову палату, зграду Народне привредне банке (касније СДК), као и зграду биоскопа „Олимпија“.¹² Табаковић је пројектовао зграду биоскопа „Олимпија“, који је почео са радом 1. септембра 1912. године, а уједно је био и њен власник. Биоскоп је 1916. године променуо власничку структуру, јер је Та-

¹² Бисерка Илијашев, *Архитекти Милан и Ђорђе Табаковић – објекти у Кикинди*, ATTENDITE 4, Кикинда 2007, 22; Пројекат биоскопа „Олимпија“ чува се у Историјском архиву Кикинда (Ф. 223 - Град са уређеним сенатом 1778-1918, кутија 145, Varia, 1902-1915)

баковић запао у дугове, па је „позориште покретних слика“ продао индустријалцу Антону Хесу.¹³

Миланов син Ђорђе Табаковић (1897-1971) наставио је очевим путем и у Кикинди је пројектовао неколико објеката. Зграду Соколског дома („Југословенски Дом Краља Петра Ослободиоца“), пројектовао је 1931, а објекат је изграђен 1932. године.¹⁴ Остале објекте у Великој Кикинди пројектовао је за потребе Српске православне цркве: Дом ученика манастира Света Тројица (1937. године) и зграду Парохијског дома (1936-1938. године).¹⁵

У другом делу часописа Бисерка Илијашев набраја и детаљније образлаже који објекти у Кикинди потпадају под заштиту по Закону о културним добрима из 1994. године („Сл. гласник РС“, бр. 71/94). Објекти су сврстани у неколико категорија у зависности од степена заштите: непокретна културна добра, просторне културно-историјске целине и добра која уживају претходну заштиту. Госпођа Илијашев на крају другог сегмента часописа наводи објекте које би требало истражити и евиндетирати као вредне објекте градитељског наслеђа.

5. БРОЈ ЧАСОПИСА „ATTENDITE“ (2008. година):

У овом броју часопис се вратио свом традиционалном формату и садржају, односно подели на радове из архивистике и историографије.

Грађа, архивистика:

Драгољуб Бадрљица: „Становништво Велике Кикинде са краја 18. и почетка 19. века“; Митар Крејић: „Актуелни проблеми неуједначености у изради аналитичких инвентара и регистара у архивима“

Истраживања, чланци:

Милан Томашев: „Црква и царство - корени сукоба и међусобне зависности Свете столице и властодржаца средњевијековних земаља“; Бранко Б. Белић: „Колера у селу Карлово 1866. године“; Милан Мицић: „Српски опантин из Ченеја у југословенском Банату“; Драгољуб П. Бадрљица: „Лов у Мокрину“; Владимир Миланков: „Великокикиндска некадашњост – уварошење Кикинде“; Јован Бакалов и мр Золтан Чемере: „Трагови средњевијековне архитектуре у средњем Банату“; Зоран Вељановић: „Српски звуци - српски родољуб и композитор др Јован Пачу“

Из рада Архива:

Драгомир Томин: „Прикази књига (издавачка делатност ИАК)“; Јасмина Латиновић: „Део изложби у Историјском архиву у Кикинди“

У овом броју часописа „ATTENDITE“ учешћу у писању радова узела су нова лица (Милан Мицић, Владимир Миланков, Милан Томашев), чиме се круг сарадника по-

¹³ Срђан Сивчев, *Биоскопи и филмски живот у Великој Кикинди од 1905. до 1941. године*, Ново Милошево 2016, 46-55.

¹⁴ Vladimir Mitrović, *Arhitekta Đorđe Tabaković*, Novi Sad 2005, 102-103.

¹⁵ *Isto*, 146-147; Пројекат Дома ученика манастира Света Тројица и Парохијског дома чувају се у Историјском архиву Кикинда (Ф. 60 - Општина града Велика Кикинда 1919-1941, нераспоређена грађа).

већавао. Поред локалних и регионалних (банатских, војвођанских) тема, редакција је одлучила да од овог броја објављује и најбоље матурске радове из историје. Милан Томашев био је ученик генерације у кикиндској гимназији „Душан Васиљев“ у школској 2005/2006. години, а у часопису је био објављен његов рад „Црква и царство – корени сукоба и међусобне зависности Свете столице и властодржаца средње-вековних земаља“.¹⁶ Редакција „ATTENDITE“ одлучила се на овај корак да би привукла што већи број талентованих и младих истраживача у свој круг сарадника. Нажалост, овај леп пример није заживео у пракси и реализован је само у овом броју.

6. БРОЈ ЧАСОПИСА „ATTENDITE“ (2009. година):

Грађа, архивистика:

Драгољуб П. Бадрљица: „Списак умрлих у В. Кикинди 1815-1822“; Драгољуб П. Бадрљица: „Списак места и број женика који су долазили и венчавали се у Мокрину и Великој Кикинди (1779-1801)“

Истраживања, чланци:

Милан Мицић: „Хајдучица – један пример колонизације српских добровољаца у јужном Банату (1922-1941)“; Золтан Чемере: „Северни Банат – копнени и речни саобраћај у средњем веку“; Зоран Стевановић: „Начин конкурисања за службеничка места у Српском Војводству и Тамишком Банату од 1851. до 1854. године“; Драгољуб П. Бадрљица: „Тестамент Марка Поповића, трговца у Великој Кикинди (сачињен почетком новембра 1790. године)“; Сава Савин: „Позоришни живот кикиндских Срба пред Други светски рат (листајући новине Југословен)“; Бисерка Илијашев: „Шта знамо о Белом крсту у Кикинди?“; Зоран Вељановић: „Школство Срба у северном Банату од 18. до 20. века“; Драгољуб П. Бадрљица: „Баштованство у Великој Кикинди (Школски врт)“; Јован Бакалов: „Керамичке луле са простора средњег Баната“; Ивана Богосав: „Женска занатска школа у Кикинди (1921-1941)“

Прикази и белешке:

Драгомир Томин: „Прикази књига (издавачка делатност ИАК)“; Драгомир Томин: „Неоренесансна архитектура у Будимпешти – приказ изложбе“; Јасмина Латинковић: „Проблеми и дилеме код утврђивања јединствене листе категорија регистратурског материјала са роковима чувања медицинске документације“

Нарочита публистичка активност у овом броју присутна је код Драгољуба Бадрљице (чак четири рада), а код аутора видимо склоност ка одређеним подручјима и темама која се манифестују из број у број (нпр. радови Милана Мицића тичу се искључиво добровољачког питања и колонизације након Првог и Другог светског рата). Тадашњи директор архива и главни уредник часописа Драгомир Томин углавном је писао приказе књига које су издате од стране Архива, као и о изложбама постављеним у Историјском архиву Кикинда.

¹⁶ Милан Томашев, *Црква и царство – корени сукоба и међусобне зависности Свете столице и властодржаца средње-вековних земаља*, ATTENDITE 5, Кикинда 2008, 85.

7. БРОЈ ЧАСОПИСА „ATTENDITE“ (2010. година):**Грађа, архивистика:**

Драгољуб П. Бадрљица: „Протокол исповедајућих храма св. Николе у Вел. Кикинди (1808-1817)“; Митар Крејић: „Канцеларијско пословање у жупанијама са посебним освртом на жупанијску администрацију у јужној Угарској у 18. столећу“; Митар Крејић: „Латинске скраћенице у старијим архивским документима“

Истраживања, чланци:

Милан Мицић: „Добровољци „Добруцани“ у колонизацији Баната (1920-1941)“; Митар Крејић: „Откуп иберландског земљишта Великокикиндског дистрикта“; Золтан Чемере: „Средњовековна насеља на доњем току Галадске“; Зоран Вељановић: „Школство Срба у северном Банату“ (2); Драгослав Мокан: „Бечкеречке мапе (1696-1793)“; Јоца Бакалов: „Камени споменик српских устаника из 1594. године са простора Зрењанина“; Јоца Бакалов: „Споменик „Томашевачком јунаку“ царско-краљевском капетану Георгију Радивојевићу“; Бранко Б. Белић: „Народна предања о прошлости – легенде о хумкама“; Јасмина Латиновић: „Кривични поступак у предмету Јован Поповић и другови, због издавања збирке песама под насловом „Књига другова“; Драгица Вулин: „Биографије просветних службеника државне гимназије у Сремској Митровици (1917-1945)“; Радован Ђорђевић: „Шах у Кикинди од 1944. до 2004. године“

Из рада Архива:

Драгомир Томин: Прикази изложби и књига постављених/објављених у ИАК

У седмом броју гласника „ATTENDITE“, објављеног 2010. године, присутни су радови из културне историје, политичке историје, етнологије, археологије и спортске историје Кикинде, северног Баната и Војводине. Једина особа запослена у Историјском архиву Кикинда која је поред Драгомира Томина објављивала радове у часопису у овом раздобљу јесте Јасмина Латиновић. Међутим, таква пракса прекинуће се у наредним годинама, јер је часопис осмишљен да анимира управо запослене у кикиндском Архиву да пишу за „ATTENDITE“. Часопис је привукао значајан број истраживача, па је седми број био највећег обима у дотадашњој историји гласника (укупно 332 стране теста).

8. БРОЈ ЧАСОПИСА „ATTENDITE“ (2011. година):**Грађа, архивистика:**

Драгољуб П. Бадрљица: „Списак становника Велике Кикинде (1778-1780)“; Бојан Чолак: „Заштита архивске грађе и регистратурског материјала код ствараоца архивске грађе на примеру Црвеног крста Кикинда“; Радован Шокловачки: „Презиме Попов у Мокрину“

Истраживања, чланци:

Лаза Продановић: „Записи из заробљеништва“; Саша Јашин: „Подаци о Србима у Ченеју са краја 19. и почетка 20. века у архиви СПЦ у Ченеју“; Дамир

Грошин: „Биографско истраживање породичне историје; критички осврт“; Зоран Вељановић: „Школство Срба у северном Банату од 18. до 20. века“ (3); Спасоје Граховац: „Ђура Јакшић у Кикинди и о Кикинди“; Јоца Бакалов: „Свети Рафаило банатски“; Милан Мицић: „Историјско сећање потомака српских добровољаца о борбама на Добруци 1916. године“; Сава Савин: „Гостовање Народног позоришта Дунавске бановине у Кикинди“; Золтан Чемере: „Трагови средњовековних објеката на аустријским топографским мапама из 1769-1772. године“; Љубивоје Церовић: „Димитрије Тирол покретач првог српског часописа у Банату“; Марта Иштван: „Развој библиотекарства у Великој Кикинди и околним местима до 1941. године“; Марта Иштван: „Стефан Јегер, сликар Баната и швапског живота“; Драгомир Томин: „др Мирко М. Косић, Кикинђанин, талентовани научник, политичар, визионар“ (поводом 120 година од рођења и 100 година од објављивања „Модерне Германије“); Божидар Панић: „Документ о српско-румунским односима у Темишварској епархији у време јерархијске поделе“; Драгослав Моқан: „Бечкеречке мапе (1697-1887)“; Јасмина Латиновић: „Судски спор Хајфелда и Масторта око поправке заједничке цркве“; Владимир Дудић: „О пилоту Милошу Алексићу“; Золтан Чемере: „Средњовековна насеља на доњем току Галадске“ (2)

Из рада Архива:

Драгомир Томин: „Из рада Историјског архива Кикинда 2010. године“

Проширењем листе сарадника часопис је у овом броју дошао до импозантних 389 страна текста, што је највише у историји ове публикације до сада. У гласнику се појављују аутори који пишу о српским местима у румунском делу Баната, као и о српско-румунским односима. По први пут је већи број запослених у Историјском архиву Кикинда својим радовима учествовао у креирању овог броја (Драгомир Томин, Јасмина Латиновић, Бојан Чолак и Владимир Дудић). У овом броју свој рад објавио је социолог Дамир Грошин, који представља сажету верзију његове одличне књиге коју је Историјски архив Кикинда објавио 2009. године.¹⁷ Радови у гласнику „ATTENDITE“ настали су истраживањем на основу грађе која се налази у Историјском архиву Кикинда, али и на основу материјала који се налази у другим установама културе широм Војводине, а тиче се Кикинде и северног Баната.

9. БРОЈ ЧАСОПИСА „ATTENDITE“ (2012. година):

У току 2012. године дошло је до промене на директорској позицији, јер је Милан Срдић наследио Драгомира Томина. Самим тим дошло је до промене у редакцији, јер је Срдић постао главни и одговорни уредник гласника.

Грађа, архивистика:

Југослав Вељковски: „Валоризација, архивирање и чување медицинске документације настале у установама примарне здравствене заштите“; Зоран Вељановић: „Епархија темишварска, манастир Бездин – православна Српска

¹⁷ Реч је о делу *Melenoze – okvir lokalnog, socijalnog i porodičnog života 1751-1918*, која је пример иновативне и мултидисциплинарне анализе друштвених и породичних односа у селу Меленци у периоду од средине 18. до првих деценија 20. века.

народна вероисповедна школа Мунар у Мунари (сумарни инвентар) 1900-1944“; Јасмина Латинковић: „Заштита архивске грађе и регистратурског материјала у настајању код АД „Млин Нови Кнежевац“ у стечају“; Бојан Чолак: „Заштита архивске грађе у настајању на примеру Општинске управе Чока“

Истраживања, чланци:

Стеван Бугарски: „Срби на територији данашње Румуније“; Јован Пејин: „Одјек Првог балканског рата у кикиндским и новосадским календарима за 1913. годину“; Бранко Б. Белић: „Предања и сећања на балканске ратове 1912-1913. године у селу Карлово (данас део Новог Милошева); др Милан Мицић: „Не бојимо се ми жандарма“; Золтан Чемере: „Трагови средњовековних објеката на мапама из друге половине 18. века“; Јован Чуданов: „Кикиндски аутобуси“; Јован Чуданов: „Поводом 130 година пруге Велика Кикинда - Велики Бечкерек“; Марта Иштван: „Прилози за историју римокатоличке цркве у Кикинди“; Остоја Војиновић: „О историјату запошљавања у Зрењанину (Великом Бечкереку)“; Митар Крејић: „Повеље српских владара манастиру Хиландар“

Из рада Архива:

Милан Срдић: „Из рада ИАК 2011. године“

Што се тиче радова из архивистике, више пажње је посвећено архивском законодавству, регистратурама и архивској пракси, него што је то био случај у претходним бројевима. У овом броју први пут су писала поједина лица која ће бити активни сарадници гласника у наредним годинама (Југослав Вељковски, Остоја Војиновић и Стеван Бугарски). За 9. број „ATTENDITE“ писао је познати архивиста-историчар Јован Пејин, бивши управник Архива Србије.

10. БРОЈ ЧАСОПИСА „ATTENDITE“ (2013-2014. година):

Грађа, архивистика:

Александра Матић: „Улога Друштва архивских радника Србије на успостављању и промоцији модерне архивске службе 1955-1960. године“; Зоран Вељановић: „Архивска периодика у нас од Другог светског рата до савременог доба“ (1)

Истраживања, чланци:

Зоран Вељановић: „Велики рат у 1914“; др Милан Мицић: „Добровољачки покрет 1914-1918. године; узроци, подстрек и развој“; Драгољуб П. Бадрљица: „Списак војника умрлих од 1914. до 1918. године у Великој Кикинди“; Јован Пејин: „Велики рат 1914-1918, Кристофер Кларк и Срби“; Љубомир Степанов: „Срби из Румуније у бараганској голготи“; Стеван Бугарски: „Бараган као трајна мора, покушај сагледавања са временског одстојања“; Саша Јашин: „Никола Цреповић и његова породица“; Јован Чуданов: „Кикиндске шпедиције“; Марта Иштван: „Племићка породица Нако (Nákó)“; Дејан Мркић: „Споменик Јовану Ненаду Суботичком – подизање, рушење и повратак“; Рашко Рамадански: „Наплата мостарине код Сенте“; Марко Милошев: „Пићања историје – нови приступ историји Велике Кикинде пред Други светски рат“

Десети број гласника „ATTENDITE“ објављен је 2014, односно у претходној 2013. години није дошло до публикавања часописа, чиме је нарушена већ успостављена традиција издавања гласника у облику годишњака. Овај број није био тематски по садржају, али је пет радова било у вези са Првим светским ратом због обележавања стогодишњице првог глобалног сукоба у 20. веку. Три рада тичу се историје Срба у Румунији, а двоје младих истраживача су постали сарадници гласника у десетом броју. Реч је о историчару Марко Милошеву и археологу Рашку Рамаданском.

11. БРОЈ ЧАСОПИСА „ATTENDITE“ (2015. година):

Грађа, архивистика:

Јасмина Латинић: „Приказ Ф. 364 Центар за социјални рад Нови Кнежевац“; Југослав Вељковски: „Стање архивске грађе некадашњих друштвено-политичких организација (СКЈ, ССРН, ССОЈ) на територији под надлежношћу Историјског архива града Новог Сада“; Зоран Вукелић: „Други светски рат и његове последице – у архивској грађи Историјског архива Суботица“; Зоран Вељановић: „Архивска периодика у нас од Другог светског рата до савременог доба (1951-2013)“ (2)

Истраживања, чланци:

Драгољуб П. Бадрљица: „Списак војника, који су умрли 1914-1918. године у Великој Кикинди“ (2); Тијана Рупчић: „Изградња Коњичке касарне у Кикинди“; Југослав Вељковски: „Грађа за историју Кикинде, Кикинда и Кикинђани у списима Магистрата Слободног краљевског града Новог Сада“; Бисерка Илијашев: „Штеванчева бара – (не)препознатљив градски репер“; Милован Лазаров: „Водотоци и гранични насипи у северном Банату“; Марко Милошев: „Замена аустроугарских круна за динаре у Великој Кикинди после Првог светског рата“; Марта Иштван: „Сајанске газде из Ходмазевешархеља“; Драгољуб П. Бадрљица: „Историја српских народних школа у В. Кикинди током 19. и почетком 20. века“; Јован Чуданов: „Запрежна возила у Војводини“; Стеван Бугарски: „Срби у Темишвару и кикиндске штампарије“; Љубомир Степанов: „Српско-румунски речник кетфелског проте Милана Николића“; Саша Јашин: „Подаци о Србима у Ченеју са краја 19. и почетка 20. века у архиви Српске православне парохије у Ченеју“ (2); Ненад Предојевић: „Мало историјско друштво Нови Сад: издавачка делатност друштва у 2013. и 2014. години“; Рашко Рамадански: „Споменици и спомен-обележја у Сенти уништени или уклоњени током мађарске окупације 1941-1944“; Драгослав Мокан: „Бечкеречке мапе“ (3); Зоран Вељановић, Дијана Бореновић: „Библиографија гласника Историјског архива у Кикинди (2004-2014) „Attendite“

У овом броју свој први рад за зборник написала је Тијана Рупчић, историчар запослен у Историјском архиву Кикинда. Поводом десетогодишњице излажења часописа (2004-2014) Зоран Вељановић и Дијана Бореновић написали су библиографију гласника са освртом на најважније одреднице у публикацији (садржај часописа по бројевима, годинама и по ауторима). Они су лепо приметили да се листа стручних сарадника проширивала и да је чине запослени у архиву, сарадници из других

установа културе у Кикинди, афирмисани историчари и архивисти из Новог Сада, Београда, Суботице, Зрењанина, Темишвара и Сенте (Александра Матић, Митар Крејић, Стеван Бугарски, Милан Мицић, Саша Јашин, Рашко и Драгиња Рамадански, Југослав Вељковски, Зоран Вукелић, Зоран Вељановић итд.). Часопис је остао отворен и за пасиониране љубитеље завичајне историје, а који по струци нису историчари, архивисти или слично. Часопис је од почетка излажења тежио да превазиђе уску локалну црту Кикинде, односно северног Баната, и да се прошири до граница историјског Баната (од река Мориша и Тисе на северозападу, до Карпата и Дунава на југоистоку).¹⁸

12. БРОЈ ЧАСОПИСА „ATTENDITE“ (2016. година):

Грађа, архивистика:

Јасмина Латинковић: „Заштита архивске грађе и регистратурског материјала у ванредним околностима (поплаве)“; Југослав Вељковски: „Предлог листе категорија регистратурског материјала јавних бележника“; др Ацо Ангеловски: „Статусне промене ималаца и нова правна регулатива у Републици Македонији“; Зоран Вељановић: „Архивска периодика у нас од Другог светског рата до савременог доба (1951-2013)“ (3)

Истраживања, чланци:

Александра Матић: „Управљање кинематографијом у НР Србији 1945-1951“; Милан Мицић: „Колонизација 1945-1948. (законодавне активности, органи колонизације, неколико сегмената о колонизацији на подручју данашње Општине Кикинде)“; Душан Дејанац: „Колонизација Крајишника у кикиндској општини 1945-1948“; Ђоко Стојичић: „Збогом рају, збогом завичају“; Станко Војводић: „Списак колониста у Руско Село (1920-1941)“; Игњатије Попов: „О Србима из Ченеја који су се 1924. године као оптанци преселили у Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца“; Марта Иштван: „Насељавање Мађара у Руско Село у 18. веку“; Марко Милошев: „Руске избеглице у Великој Кикинди“; Зоран Вукелић: „Нова правила за ново друштво“; Срђан Сивчев: „Јеврејска основна школа и синагога у Великој Кикинди“; Ненад Обрадовић: „Споменик Петру Велимировићу, прилог проучавању историје села Мол“; Драгољуб П. Бадрљича: „Лука Надлачки (Српски Крстур 1910 - Кикинда 1989)“; Сава Завишић: „Градска електрична централа у Великој Кикинди“; Марко Ајваз: „Развој уличне расвете у Великој Кикинди (текст објављен у емисији „Под Кикиндом зелени се трава“ коју је емитовала Радио Кикинда)“; Јован Чуданов: „Занимање – добошар“; Зоран Голушин: „Кикиндски спортови на води“

Дванаести број годишњака Историјског архива Кикинда није био тематски по садржају радова, али значајан број страна у овом броју заузимају радови у вези са насељавањем колониста у села која данас припадају Граду Кикинди, а који су се одвијали у два таласа (1920-1922. и 1946-1948). Укупно четири рада припада овом

¹⁸ Зоран Вељановић, Дијана Бореновић, *Библиографија гласника Историјског архива у Кикинди (2004-2014)*, „ATTENDITE“, ATTENDITE 11, Кикинда 2015, 189-190.

корпусу историјског раздобља (чланци Душана Дејанца, Милана Мицића, Станка Војводића и Ђоке Стојичића). У броју из 2016. године појавио се први рад Срђана Сивчева писан за гласник, а који се те године запослио у Историјском архиву Кикинда. Дванаести број часописа „ATTENDITE“ чине радови из области културне историје, привредне, спортске, биографске, поред већ поменуте историје насељавања колониста из Босне, Херцеговине и Црне Горе и села која гравитирају Кикинди. Часопис је овим бројем постао интернационалног карактера, јер је садржај гласника обогаћен радом др Аце Ангеловског из Републике Северне Македоније.

13. БРОЈ ЧАСОПИСА „ATTENDITE“ (2017. година):

Грађа, архивистика:

Тијана Рупчић: „Година 1776. у Великокикиндском привилегованом дистрикту“; Слободан Станић: „Окружни суд у Великој Кикинди као инвалидски суд – инвалидски предмети (1939-1941)“; Саша Јашин: „Племићка породица Константиновић од Германа“; Branka Molnar: „Еуропски архивисти као информацијско-документацијски стручњаци са сертификатом“; Југослав Вељковски: „Међународни стандард ISO 11799:2015 о изградњи депоа за одлагање архивске грађе“

Истраживања, чланци:

Др Предраг Вајагић: „Велика Кикинда у Дунавској бановини 1929-1941“; Стеван Бугарски: „Велика Кикинда, седиште епархије темишварске“; Срђан Сивчев: „Јадранска стража у Великој Кикинди (1924-1941)“; Душан Дејанац: „Лист Садашњост у Великој Кикинди“; Наташа Иветић: „Добротворна задруга Српкиња у Великој Кикинди“; Марта Иштван: „Прилози из прошлости великокикиндских апотека“; Марко Милошев: „Историја Накова Леа Хофмана као секундарни историјски извор за историју овог насеља“; Драгољуб П. Бадрљица: „Никола Николајевић, српски народни учитељ у Мокрину (Павлиш 1869 - Врањево, Нови Бечеј 1950)“; Остоја Војиновић: „О одласку на рад у иностранству или о потрази за бољим животом“; Игњатије Попов: „О Ченејцима, учесницима у буни 1920“; Марта Иштван: „Реформаторска верска заједница у Кикинди“; Драгослав Мокан: „Град на острву“

Прикази:

Марија Танацков: „Од позоришта живих слика до биоскопа у Великој Кикинди“; др Драгиња Рамадански: „Права мера сећања и поштовања: Петар Терзић и руска емиграција у Сенти“

После дужег времена, више запослених у Историјском архиву Кикинда објавило је радове у гласнику (Тијана Рупчић, Слободан Станић и Срђан Сивчев), а рад Рупчићеве је значајан из тог разлога што је најстарија грађа о Великокикиндском дистрикту преведена са латинског и немачког језика и по први пут објављена. У овом броју доминирају радови из области културне историје (чланци о часописима, верским заједницама, удружењима). „ATTENDITE“ је постао богатији за још један рад из иностранства, а реч је о чланку архивисте Бранке Молнар из Републике Хрватске. После дужег времена у часопису се појавила рубрика са приказима, а Марија

Танацков је у својеврсном критичком приказу писала о књизи Срђана Сивчева и биоскопском животу у Великој Кикинди до 1941. године и избијања Другог светског рата на простору Краљевине Југославије.¹⁹

14. БРОЈ ЧАСОПИСА „ATTENDITE“ (2018. година):

Грађа, архивистика:

Тијана Рупчић: „Година 1777. у Великокикиндском привилегованом дис-трикту“ (1); Драгољуб П. Бадрљица: „Велика Кикинда и Мокрин у 1848-1849. години“; Саша Јашин: „Племићка породица Делемић од Пањове“; Јасмина Латиновић: „Преузимање досијеа регистратура приликом преласка регистратура из једног места у друго“; Југослав Вељковски: „Проблематика преузимања архивске грађе – нека искуства Историјског архива града Новог Сада“; Дијана Бореновић: „Архивска грађа и рад среских савеза друштава за старање о деци у Војводини 1950-1965“; Зоран Вељановић: „Десет корака по транзицији – архиви и регистратуре у транзицији“

Истраживања, чланци:

др Саша Марковић: „Хоризонти присаједињења Војводине Краљевини Србији 1918. године“; др Предраг Вајагић: „Банат 1918. године“; Срђан Сивчев: „Присаједињење 1918. године у светлу Велике Кикинде“; Јована Касаш: „Улазак српске краљевске војске у Темишвар 17. новембра 1918. године“; Милан Мицић: „Приче о српским добровољцима 1914-1918. године“; Милана Живановић: „Сећање на ратно савезништво 1944 – совјетски гробни комплекси у Срезу Кикинда и застава Кикинде у Москви“; Марта Иштван: „Насељавање Немаца и оснивање Вилхелминенсфелда“; Марко Милошев: „Месни одбор Народне радикалне странке у Великој Кикинди“; др Наташа Иветић: „Ђачка књижевна дружина Доситеј у великокикиндској гимназији“; Душан Дејанац: „Културни живот и организације у кикиндској општини непосредно после Другог светског рата“; Александра Матић: „Организација железничког саобраћаја Краљевине СХС 1921-1929“; Зоран Вукелић: „Усташка политика у суботичком крају“; Остоја Војиновић: „Проституција у Великом Бечкерек у између два светска рата“

У 18. броју гласника чак седам радова припада сегменту који се тиче објављивања архивске грађе, архивског законодавства и архивске праксе. Размишљало се да овај број буде тематски по садржају и да у целисти буде посвећен Првом светском рату и присаједињењу војвођанских области Краљевини Србији 1918. године. Иако то није учињено, пет радова се односи на ову област (чланци Саше Марковића, Предрага М. Вајагића, Срђана Сивчева, Јоване Касаш и Милана Мицића). Рад Срђана Сивчева представља срж истоимене књиге која је објављена у склопу обележавања присаједињења у новембру 2018. године.²⁰

¹⁹ Срђан Сивчев, *Биоскопи и филмски живот у Великој Кикинди од 1905. до 1941. године*, Ново Милошево 2016. Књига је издата у оквиру едиције Банатског културног центра под именом „Прва књига“, за ауторе млађе од 30 година, а који немају објављену књигу. Конкурс „Прва књига“ расписују од 2009. године Банатски културни центар и Град Кикинда.

²⁰ За више информација видети у: Срђан Сивчев, *Присаједињење 1918. године у светлу*

15. БРОЈ ЧАСОПИСА „ATTENDITE“ (2019. година):**Грађа, архивистика:**

Тијана Рупчић: „Година 1777. у Великокикиндском привилегованом дистрику“ (2); Драгољуб П. Бадрљица: „Српска деца из Босне и Херцеговине у северном Банату с краја Првог светског рата“; Југослав Вељковски: „Доступност архивске грађе – законска регулатива и архивска пракса“; Зоран Вукелић: „Стечај „Винопродукта“ у Чоки“; Никола Петричић: „Заштита архивске грађе у процесу транзиције“; др Саша Јашин: „Племићка породица Марковић“

Истраживања, чланци:

Др Предраг М. Вајагић: „Војводина од присаједињења до Видовданског устанка“; др Саша Марковић: „Ратни пут Другог „Гвозденог“ пука“; Марта Иштван: „Грбови војника палих у Првом светском рату у кикиндским гробљима“; Јована Касаш: „Срби у Темишвару као грађани првог реда: свакодневни живот“; Зоран Вељановић: „Присаједињење Војводине Србији 1918. године и настанак збирки и Музеју Војводине“; Стеван Бугарски: „Велики рат у међуратној књижевности Срба у Румунији“; Милан Мицић: „Приче о српским добровољцима 1914-1918“; Бранко Белић: „Карлово и Беодра и Први светски рат 1914-1918“; Срђан Сивчев: „Друштво словенске узајамности“; др Наташа Иветић: „Најстарије књиге српске православне црквене општине у Кикинди“; Павле Орбовић: „Документ са Упутством о спровођењу завршне фазе колонизације у Војводини“; Остоја Војиновић: „О правилнику великокикиндског Лојд клуба“; Драгослав Мокан: „Каравансарај у Бечкерек“; Никола Рацков: „Геодетска служба среза Кикинда 1944-1989“; Константин Секулић: „Легенда о мосту Девет грла код Мокрина“

Велику вредност од набројаних радова има чланак Драгољуба Бадрљице о српској деци, избеглицама из БиХ, која су у периоду од 1917. до 1920. године пребацивана у хранитељске породице у Војводини и Славонији. Рад је настао на основу документа који се чувају у архиви српске црквене општине у Кикинди. У 15. броју гласника „ATTENDITE“ велики број радова припада Првом светском рату (осам), као и периоду након непосредног завршетка ратног сукоба на простору војвођанских области. Посебна вредност овог броја јесте чланак Константина Секулића о мосту (код овдашњег живља познат под именом *Девет грла*) који се налази се у близини Мокрина. Секулић је био дугогодишњи директор Историјског архива Кикинда

Велике Кикинде – перспективе и изазови, Кикинда 2018. Све кикиндске установе културе (Народни музеј, Културни центар, Народно позориште, Народна библиотека „Јован Поповић“) пригодним програмима су обележиле присаједињење Баната, Бачке, Барање и Срема српској држави 24. и 25. новембра 1918. године. Историјски архив Кикинда прикључио се обележавању стогодишњице присаједињења изложбом под називом „Ослобођење и присаједињење Велике Кикинде 1918. године“, чији су аутори били Срђан Сивчев и Никола Радосавчев.

(од 1963. до 1989. године), а овај текст предао је 1995. године публицисти Душану Дејанцу са молбом да буде објављен када у Кикинди буде излазио часопис посвећен историји.²¹

У тренутку писања овог рада, 16. број годишњака за 2020. годину и даље се налазио у штампи, а услед пандемије Covid-19 и ванредног стања у Републици Србији, излазак и промоција новог броја биће дефинитивно реализовани нешто касније (у току године) него што је то уобичајено.

ИЗГЛЕД ЧАСОПИСА И ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ВИЗУЕЛНО-ТЕХНИЧКИХ ИНОВАЦИЈА

Изглед корица се није мењао од првог боја из 2004. године и то је добра тековина, јер препознатљивост и креирање визуелног идентитета представљају битне ствари. Међутим, услед изузетног дигиталног напретка обраде слика у претходних 16 година, ипак је потребно извршити минималне корекција изгледа корица због очувања конкурентности часописа и атрактивности. На рикни часописа требало би да буду назив и број часописа, што до сада није био случај. Графичко уређење радова је превазиђено, садржај часописа би требало да буде преведен на енглески језик, а на крају сваког чланка требало би да постоји сажетак (резиме) на енглеском, немачком или неком другом светском језику.

Сматрам да постоји оправдани разлог да се коначно изврши категоризација, односно рангирање часописа према Акту о уређивању научних часописа („Службени гласник Републике Србије“, бр 79/05) Министарства просвете, науке и технолошког развоја. Часопис би требало да садржи Упутство о ауторима, на основу кога би они могли да уреде своје чланке, односно да поштују унапред одређена правила цитирања литературе и извора (стилови АРА, СВЕ, *Chicago*, *Harvard* и слично). Категоризацијом и стандардизацијом вредност и квалитет гласника несумњиво би била подигнута на виши ниво.

²¹ Константин Секулић, *Легенда о мосту Девет грла код Мокрина*, ATTENDITE 15, Кикинда 2019, 189.

ЗАКЉУЧАК

Гласник Историјског архива Кикинда „ATTENDITE“ до сада је изашао у 15 бројева (последњи је публикован 2019. године). Од првог броја часопис чине радови из архивистике (објављивање архивске грађе, актуелне теме из архивске праксе и архивског законодавства), као и радови из историографије. Иако већину радова чине чланци историографског карактера, и архивистици се посвећује велика пажња, а обим се мења у зависности од године/броја издања. Међутим, у појединим бројевима дошло је до пропуста, јер су се неки од радова нашли у архивистичкој рубрици, иако тамо не припадају. Закључно са последњим, 15. бројем, укупно 69 аутора је обогатило својим радовима гласник „ATTENDITE“. Чланци из историографског сегмента часописа тичу се политичке, привредне, културне, архитектонске, образовне и спортске историје Кикинде, њене околине, Баната и читаве Војводине. Доминирају чланци (око 90%) који се тичу Кикинде и села која припадају Граду Кикинди, што је и очекивано од зборника локалног карактера.

Историјски архив Кикинда је једина установа културе у граду која има часопис који се бави историјом Кикинде. Народни музеј, Народна библиотека „Јован Поповић“, Народно позориште, Културни центар и Центар за ликовну и примењену уметност „Тегга“ немају публикације, што значи да је „ATTENDITE“ једини часопис у Кикинди који издаје нека установа културе.

Највећа вредност гласника свакако је његова улога „чувара памћења“, јер се кроз публикацију архивске грађе постиже управо то. „ATTENDITE“ као једини зборник који се бави историјом и архивистиком на територији северног, али и средњег Баната, етаблирао се као простор у коме се објављују важни радови из завичајне, регионалне историје. Радови који су настали на основу архивске грађе из кикиндског Архива, али и из осталих архива и установа културе широм Војводине, представљају срж гласника и његову највећу вредност. Гласник, нажалост, нема утицај на научну и културну сцену у граду који са правом заслужује, а очит пример су релативно скромне посете приликом промоција нових бројева. Брендирање и маркетиншки боље позиционирање у медијском животу града допринело би да до више људи дође порука колико је „ATTENDITE“ важан за културну сцену Кикинде и северног Баната. Модернизацијом изгледа и структуре гласника, као и његовом категоризацијом и проширивањем листа сарадника, „ATTENDITE“ ће постати још квалитетнији центар за публикацију радова од велике важности за читав Банат и Војводину.

САДРЖАЈ ЧАСОПИСА „ATTENDITE“ ПО АУТОРИМА (2004-2019)²²

Ајваз, Марко: 1 рад; 2. др Ангеловски, Ацо: 1 рад; 3. Бадрљица П. Драгољуб: 17 радова; 4. Бакалов, Јоца: 5 радова; 5. Белић Б. Бранко: 4 рада; 6. Богосав, Ивана: 1 рад; 7. Бореновић, Дијана: 2 рада; 8. Бугарски Стеван: 5 радова; 9. Др Вајагић М. Предраг: 3 рада; 10. Вељановић, Зоран: 14 радова; 11. Вељковски, Југослав: 7 радова; 12. Војводић, Станко: 1 рад; 13. Војиновић, Остоја: 4 рада; 14. Вукелић, Зоран: 4 рада; 15. Вулин, Драгица: 1 рад; 16. Граховац, Спасоје: 1 рад; 17. Голушин, Зоран: 1 рад; 18. Грошин, Дамир: 1 рад; 19. Дејанац, Душан: 4 рада; 20. Деспотов, Милош: 2 рада; 21. Дудић, Владимир: 1 рад; 22. Ђорђевић, Радован: 1 рад; 23. Завишић, Сава: 1 рад; 24. Живановић, Милана: 1; 25. Иветић, Наташа: 3 рада; 26. Илијашев, Бисерка: 6 радова; 27. Иштван, Марта: 10 радова; 28. Јашин, Саша: 6 радова; 29. Касаш, Јована: 2 рада; 30. Крејић, Митар: 5 радова; 31. Кујовић, Драгоје Рајо: 3 рада; 32. Латиновић, Јасмина: 9 радова; 33. Марковић, Саша: 1 рад; 34. Матић, Александра: 3 рада; 35. Миланков, Владимир: 1 рад; 36. Милошев, Марко: 5 радова; 37. Мицић, Милан: 9 радова; 38. Мокан, Драгослав: 5 радова; 39. Молнар, Бранка: 1 рад; 40. Мркић, Дејан: 1 рад; 41. Обрадовић, Ненад: 1 рад; 42. Орбовић, Павле: 1 рад; 43. Панић, Божидар: 1 рад; 44. Паовић, Милош: 1 рад; 45. Пејин, Јован: 3 рада; 46. Петричић, Никола: 1 рад; 47. Попов, Игњатије: 2 рада; 48. Предојевић, Ненад: 1 рад; 49. Продановић, Лаза: 1 рад; 50. Рајков, Миливој: 1 рад; 51. Рамадански, Драгиња: 1 рад; 52. Рамадански, Рашко: 2 рада; 53. Рацков, Никола: 1 рад; 54. Рупчић, Тијана: 4 рада; 55. Савин, Сава: 3 рада; 56. Секулић, Константин: 1 рад; 57. Сивчев, Срђан: 4 рада; 58. Срдић, Милан: 1 рад; 59. Станић, Слободан: 1 рад; 60. Стевановић, Зоран: 1 рад; 61. Степанов, Љубомир: 2 рада; 62. Стојичић, Ђоко: 1 рад; 63. Танацков, Марија: 1 рад; 64. Томин, Драгомир: 11 радова; 65. Церовић, Љубивоје: 1 рад; 66. Чемере, Золтан: 7 радова; 67. Чолак, Бојан: 1 рад; 68. Чуданов, Јован: 4 рада; 69. Шокловачки, Радован: 1 рад.

До сада је укупно 69 аутора писало за „ATTENDITE“, што је једна респектабилна цифра, с обзиром на ужу, локалну црту гласника. До сада су највише радова написали Драгољуб П. Бадрљица (17), Зоран Вељановић (14), Драгомир Томин (11), Марта Иштван (10), Јасмина Латиновић (9) и Милан Мицић (9). Од 10. броја гласника (2013-2014. година) почела је да се појављивљује млађа генерација истраживача која је објављивала радове у годишњаку (Рашко Рамадански, Марко Милошев, Тијана Рупчић, Јована Касаш, Милана Живановић и Срђан Сивчев).

²² Детаљнија библиографија и садржај часописа по бројевима, годинама и ауторима од 2004. до 2014, објављени су у оквиру рада *Библиографија гласника Историјског архива у Кикинда (2004-2014) „ATTENDITE“*, аутора Зорана Вељановића и Дијане Бореновић. Рад је објављен у 11. броју часописа (189-206).

Srđan SIVČEV

COLLECTION OF WORKS “ATTENDITE” OF THE HISTORICAL ARCHIVE OF KIKINDA – PRESERVA- TION OF REMEMBRANCE THROUGH PUBLISHING OF ARCHIVAL MATERIALS

108

Summary

“ATTENDITE”, a gazette of the Historical Archive of Kikinda published 15 issues hitherto (the last issue was published in 2019). From its first issue the magazine consists of the works from archivistics (publishing of archival material, current themes from archival praxis and archival legislation), so as the historiographical works. Even though the most of the works are articles of the historiographical character, archivistics is also being paid attention to, and the volume changes depending on the year/number of the issue. However, in certain issues there were oversights because some of the works were places in archival section even though they did not belong there. Concluding with the last 15th issue, 69 authors enriched “ATTENDITE” with their works. The articles from historiographical segment of the magazine refer to political, economic, cultural, architectural, educational and sport history of Kikinda, its surroundings, Banat, and whole Vojvodina. The articles that refer to Kikinda and villages that belong to the city of Kikinda dominate (around 90%) what is to be expected from the collection of works of the local character.

Historical Archive of Kikinda is the only cultural institution in the city that issues a magazine that deals with the history of Kikinda. National museum, Public library “Jovan Popović”, Cultural Center, and the Center for Fine and Applied Arts “Terra” do not issue any publication which means that „ATTENDITE“ is the only magazine in Kikinda published by a cultural institution.

The greatest value of the magazine is certainly its role as a “guardian of remembrance” because through publishing of archival material is achieved exactly that – preservation of remembrance. „ATTENDITE“ as the only collection that deals with the history and archivistics at the territory of Northern and Middle Banat, established itself as a space where important works from local and regional history are published. Works that were based on the archival materials from the Archive of Kikinda and other archives and cultural institutions across Vojvodina, are the core of the gazette and its greatest value. Unfortunately, the gazette does not have an influence on academic and cultural scene in the city that it deserves, and an obvious example is relatively modest attendance during presentations of the new issues. Branding and marketing in the media life of the city would contribute to the spreading of the message of how „ATTENDITE“ is important for cultural scene of Kikinda and Northern Banat. By modernization of the appearance and structure of the gazette, so as its categorization and by broadening of the list of associates, “ATTENDITE” would become the center for publishing of works of great importance for whole Banat and Vojvodina of even higher quality.